

University of Prague; Palacký University), *Augustine's Search for God in Memory*; Andriy Oliynyk (Ukraiński Uniwersytet Katolicki), *Συγκατάβασις as the Main Homiletic Principle in Knowing God According to John Chrysostom*. Na zakończenie sesji przedpołudniowej prof. Martin M. Lintner przedstawił niemal godzinną prezentację na temat Europejskiego Stowarzyszenia Teologii Katolickiej (The European Society for Catholic Theology [ESCT]), którego jest aktualnym prezesem.

Po obiedzie organizatorzy zaplanowali jeszcze dwa wykłady w sesji plenarnej. Pierwszy z nich wygłosił prof. Andrew Louth na temat: „*The Apophatic Dimension in Greek Patristic and Orthodox theology*” *be appropriate?*, natomiast drugi, po krótkiej przerwie, prof. Martin M. Lintner: *Seeking God in Intimate Relationship: Western Tendencies of Spirituality of Marriage After the Second Vatican Council*. Owocne obrady zakończono koncertem muzyki klasycznej.

Józef Figiel SDS – Lublin, KUL

5. UDZIAŁ BIZANTYNISTÓW W XIX POWSZECHNYM ZJEŹDZIE HISTORYKÓW POLSKICH, *POLSKA – BAŁTYK – EUROPA* (Szczecin, 17-21 IX 2014)

Na program¹ XIX Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich, który tym razem odbył się w Szczecinie, złożyło się 29 sympozjów specjalistycznych, które odbywały się równolegle w środę 17 września², 5 sesji tematycznych, na które złożyły się łącznie 24 sympozja (czwartek-sobota, 18-20 września)³, oraz dyskusja panelowa: *25 lat po Jesieni Narodów w Europie Środkowej 1989-2014* (sobota, 20 września)⁴.

W kongresie wzięło czynny udział 596 badaczy, w tym 42 obcokrajowców, reprezentujących 16 państw (Austria: 1, Bułgaria: 1, Czechy: 2, Dania: 1, Estonia: 1, Finlandia: 1, Francja: 1, Japonia: 1, Litwa: 1, Łotwa: 1, Niemcy: 24, Rosja: 1, Rumunia: 1, Słowacja: 2, Szwecja: 2, Węgry: 1).

Jeśli chodzi o 554 badaczy polskich, to większość z nich reprezentowała tradycyjnie uniwersytety. Ów ranking prelegentów reprezentujących placówki uniwersyteckie

¹ Niniejsze sprawozdanie jest oparte na oficjalnych danych pochodzących z informatora zjazdowego: *XIX Powszechny Zjazd Historyków Polskich, Polska – Bałtyk – Europa, Szczecin 17-21 września 2014. Informator zjazdowy*, Szczecin 2014. Drugim źródłem danych była strona internetowa: www.ptszczecin.pl [dostęp: 22.09.2014]. Informacje zawarte w obu informatorach nie zawsze się z sobą pokrywały.

² Zaplanowano *de facto* 30 sympozjów specjalistycznych, zwanych też wigilijnymi, ponieważ odbywały się w przeddzień oficjalnego otwarcia Zjazdu, lecz sympozjum nt. *Europa bałtycka – współpraca czy rywalizacja. Polsko-niemieckie sympozjum doktorantów*, które miało obradować w gmachu Wydziału Humanistycznego US (ul. Krakowska 71-79, sala 067 i sala 139, godz. 9:00-13:00 i 15:00-19:00) nie doszło do skutku, por. www.ptszczecin.pl/sympozja-specjalistyczne-wigilijne/ [dostęp: 22.09.2014].

³ I Sesja: *Ludzie* (= 6 sympozjów); II Sesja: *Konflikty* (= 5 sympozjów); III Sesja: *Morze* (= 6 sympozjów); IV Sesja: *Europa i regiony* (= 3 sympozja; czwarte sympozjum zaplanowane w ramach tej sesji pt. *Kręgi kulturowe i cywilizacyjne Europy* odwołano); V Sesja: *Edukacja* (3 sympozja).

⁴ Dyskusja ta odbyła się w budynku Wydziału Humanistycznego US (ul. Krakowska 71-79, Sala Kongresowa).

przedstawia się następująco: I. Uniwersytet Szczeciński: 67; II. Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu: 37; III. Uniwersytet Warszawski: 37; IV. Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu: 29; V. Uniwersytet Jagielloński: 22; VI. Uniwersytet Łódzki: 22; VII. Uniwersytet Wrocławski: 22; VIII. Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie: 18; IX. Uniwersytet Gdański: 17; X. Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie: 14; XI. Uniwersytet Opolski: 14; XII. Uniwersytet w Białymstoku: 14; XIII. Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach: 13; XIV. Uniwersytet Śląski: 11; XV. Szkoła Główna Handlowa w Warszawie: 8; XVI. Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie: 7; XVII. Uniwersytet Zielonogórski: 7; XVIII. Uniwersytet Rzeszowski: 6; XIX. Akademia Pomorska w Słupsku: 5; XX. Akademia Marynarki Wojennej im. Bohaterów Westerplatte w Gdyni: 4; XXI. Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II: 4⁵; XXII. Akademia „Ignatianum” w Krakowie: 3; XXIII. Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy: 3; XXIV. Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach: 3; XXV. Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie: 2; XXVI. Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie: 1.

Obok uniwersytetów również dwa inne środowiska były reprezentowane przez znaczną liczbę historyków. Chodzi tu o Instytut Pamięci Narodowej (17 osób) i o Polską Akademię Nauk (33 osoby), przy czym w przypadku tej ostatniej instytucji aż 21 osób wykazywało afiliację do Instytutu Historii PAN⁶.

Przytoczona wyżej statystyka oparta na trzech głównych środowiskach, z których wywodziła się większość historyków, tj. na uniwersytetach, PAN-ie i IPN-ie, obejmuje 440 osób. Ponieważ, jak wskazano wyżej, liczba polskich badaczy dziejów za Zjeździe to 554 osoby, zatem jasne jest, że 114 historyków dostarczyły inne placówki, do których należały: różnego typu szkoły wyższe, archiwa, muzea, pozauniwersyteckie placówki badawcze, stowarzyszenia (niekonne o profilu historycznym), a nawet domy kultury⁷.

W ramach wspomnianych wyżej 29 sympozjów specjalistycznych, które odbywały się w środę, 17 września, historii Bizancjum było poświęcone sympozjum pt. *Metropolia na styku mórz i kontynentów. Wczesno- i średniobizantyński Konstantynopol jako miasto portowe*. Posiedzenie to, któremu przewodniczyli prof. dr hab. Maciej Salamon (UJ) i dr hab. Mirosław Leszka, prof. UŁ, miało miejsce w gościnnych murach

⁵ KUL reprezentowali (w kolejności alfabetycznej nazwisk): dr hab. Piotr Kochanek, prof. KUL (kierownik Katedry Historii Starożytnej i Bizantyjskiej); mgr Ewelina L. Polańska (doktorantka w Katedrze Dziejów i Kultury Europy Jagiellońskiej, którą kieruje dr hab. Paweł Kras, prof. KUL); dr hab. Bogumił Szady, prof. KUL (kierownik Katedry Historii XVI-XVIII wieku); dr hab. Rafał Wnuk, prof. KUL (kierownik Katedry Historii i Historiografii Europy Wschodniej).

⁶ W przypadku statystyki pracowników PAN wzięto pod uwagę tylko te osoby, które wskazywały afiliację do tej instytucji jako jedyną. Badaczy, którzy obok placówek PAN wskazywali uniwersytet jako „drugą” afiliację, zaliczono w powyższej statystyce wyłącznie do danego środowiska uniwersyteckiego, a nie do PAN-u, aby nie dublować danych statystycznych.

⁷ Cała wyżej przedstawiona statystyka nie pretenduje do miana absolutnie dokładnej. Obok błędów wynikłych z winy jej autora (mimo starań), istnieją jeszcze pewne nieścisłości w źródłach informacji podanych w nocie 1. Za granicę błędu statystycznego należy uznać liczbę 3. Ponadto pewna liczba osób, które zgłosiły swój udział w Zjeździe, nie przybyła do Szczecina, a dane te wymykają się wszelkiej statystyce.

Muzeum Narodowego w Szczecinie (ul. Wały Chrobrego 3). Było ono podzielone na dwie części: przedpołudniową (9:00-13:00) i popołudniową (15:00-19:00). Program sympozjum przewidywał 16 prelekcji, jednak dr Błażej Cecota⁸ (UŁ) i dr hab. Ireneusz Milewski⁹, prof. UG, nie przybyli do Szczecina. W konsekwencji wygłoszono 14 referatów. Oto ich tytuły podane w porządku alfabetycznym nazwisk autorów: 1) dr hab. Jacek Bonarek (UJK Kielce, Filia w Piotrkowie Trybunalskim), *Konstantynopol Komnenów: brama czy rygiel dla Morza Czarnego*; 2) dr Marcin Böhm (UO), *Konstantynopolińska eskadra cesarska w dobie panowania Komnenów (1081-1185)*; 3) mgr Zofia Brzozowska (UŁ), *Konstantynopol w świetle relacji podróżników ruskich*; 4) dr hab. Jarosław Dudek, prof. UZ, *Chazarowie w Konstantynopolu (VII-XI w.)*; 5) dr Piotr Grotowski (UPJPII Kraków), *Hodegon – z rozważań nad pierwotną lokalizacją konstantynopolińskiego sanktuarium*; 6) dr hab. M. Leszka, prof. UŁ, *Konstantynopolińskie porty IV-XII w.*; 7) dr hab. P. Kochanek, prof. KUL, *Winieta Konstantynopola na mapie z Ebstorf*; 8) mgr Andrzej Kompa (UŁ), *Konstantynopol za Bosforem. Azjatyckie przedmieścia stolicy i ich łączność z miastem*; 9) dr Kiril Marinow (UŁ), *Nad brzegiem Propontydy. Życie gospodarcze w konstantynopolińskim porcie Teodozjusza w świetle przekazów pisanych i wyników badań archeologicznych*; 10) dr hab. Rafał Kosiński, prof. UwB, *Wygnani biskupi Konstantynopola w późnej starożytności i ich kontakty ze stolicą nad Bosforem*; 11) dr Anna Kotłowska (UAM), *Miejsce portu w fabule XII-wiecznego romansu bizantyńskiego*; 12) dr Łukasz Różycki (UAM), *Wszystkie okręty cesarza. Refleksje nad stanem rzymskiej marynarki wojennej w czasie panowania cesarza Maurycjusza*; 13) prof. dr hab. M. Salamon (UJ), *Konstantynopol, miasto na skrzyżowaniu szlaków*; 14) dr hab. Teresa Wolińska, prof. UŁ, *Udział bizantyńskich sił morskich w obronie Konstantynopola przed atakiem Arabów w VII i VIII w.*

Jednak referaty na temat historii Bizancjum wygłaszano nie tylko na wspomnianym wyżej sympozjum. W trakcie Zjazdu przedstawiono jeszcze 4 prelekcje z tego zakresu. 17 września (środa) w ramach *Sejmiku doktorantów i studentów* (III. Panel tematyczny: *Europa – wzajemne postrzeganie kultur – droga ku współpracy czy nowa rywalizacja?*)¹⁰ miało miejsce w czasie sesji przedpołudniowej (oficjalnie: 11:20-11:40) wystąpienie mgra Kamila Białego (US) zatytułowane: *Siła stereotypu. Wizerunek Bizantyjczyków w dobie IV wyprawy krzyżowej w kronikach Gotfryda z Villedhardouin, Roberta de Clari i Guntera z Pairis oraz anonimowej „Gesta Episcoporum Halberstandensium”*. Z kolei 18 września (czwartek) popołudniu (15:00-19:00) wśród prelekcji przedstawionych w ramach sesji: *Morze (sympozjum: Europa śródziemnomorska i Europa bałtycka)*¹¹ wygłoszono 3 referaty z zakresu bizantynistyki: 1) prof. dr hab. Jan Probstko-Prostyński (UAM), *Rzymski senator nad Bałtykiem w VI wieku*; 2) prof. dr hab. M. Salamon (UJ), *Znad Bałtyku nad Morze Czarne w III-XI*

⁸ Dr B. Cecota zgłosił referat nt. *Szlaki handlowe do Konstantynopola w Kitāb al-Masālik wa l-Mamālik Ibn Chordadbeha*.

⁹ Tytuł wystąpienia dr hab. I. Milewskiego, prof. UG, miał brzmieć: *Konstantynopol i jego mieszkańcy w świetle homilii Jana Chryzostoma na List do Hebrajczyków*.

¹⁰ Panel ten odbywał się w gmachu Wydziału Humanistycznego US (ul. Krakowska 71-79, sala 145) w godz. 10:00-13:20 i 14:20-16:20.

¹¹ Sympozjum to miało miejsce w budynku Wydziału Humanistycznego US (ul. Krakowska 71-79, sala 257). Por. nota 3.

w.; 3) prof. dr hab. Marek Wilczyński (UP Kraków), *Ludy znad mórz północnych nad Morzem Śródziemnym. Germańskie królestwa w strefie śródziemnomorskiej i „morskie akcenty” w ich polityce wobec Imperium Romanum w V i VI w. n.e.*

Rektor Uniwersytetu Szczecińskiego, prof. dr hab. Edward Włodarczyk, napisał przed Zjazdem: „W dniach od 17 do 21 września tego roku Szczecin będzie gościł blisko 2 tys. specjalistów historyków polskich i zagranicznych, którzy wezmą udział w obradach XIX Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich. Towarzyszyć im będą setki nauczycieli, uczniów i pasjonatów historii”¹². Zapowiedź ta, w świetle przedstawionych wyżej statystyk, nie sprawdziła się, podobnie jak inna, zawarta w oficjalnym informatorze zjazdowym, zgodnie z którą na uroczystej inauguracji Zjazdu miał być obecny Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Bronisław Komorowski¹³.

Słowa uznania należą się organizatorom Zjazdu, czyli pracownikom i studentom Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych Wydziału Humanistycznego US, za dobrą organizację tego bardzo dużego kongresu.

Piotr Kochanek – Lublin, KUL

6. ANTROPOLOGIA DUCHOWA OJCÓW KOŚCIOŁA (Sekcja Patrystyczna, Gniezno, 22-24 IX 2014)

W dniach 22-24 września 2014 r. odbył się doroczny zjazd Sekcji Patrystycznej przy Komisji ds. Nauki Katolickiej Konferencji Episkopatu Polski. Gospodarzem spotkania było Prymasowskie Wyższe Seminarium Duchowne w Gnieźnie (ul. Seminaryjna 2), a głównym jego organizatorem był ks. prof. dr hab. Bogdan Czyżewski. Zjazd połączony był z dwoma ważnymi wydarzeniami: konferencją naukową, której temat brzmiał *Antropologia duchowa Ojców Kościoła* oraz uroczystością wręczenia **Księgi Jubileuszowej ks. prof. dr hab. Augustynowi Eckmannowi** z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Lublinie, wybitnemu znawcy myśli św. Augustyna, z okazji 70-lecia urodzin i 35-lecia pracy naukowo-dydaktycznej.

Spotkanie nieoficjalnie rozpoczęło się w poniedziałek (22 IX) wieczorem podczas kolacji. Natomiast pierwszy dzień obrad – wtorek (23 IX) rozpoczął się wspólną Eucharystią sprawowaną o godz. 7.30 w kaplicy seminaryjnej, której przewodniczył Jego Ekscelencja Ksiądz Arcybiskup dr Wojciech Polak, Prymas Polski. Pierwszą część sesji przedpołudniowej otworzył Prezes Sekcji Patrystycznej, ks. prof. dr hab. Mariusz Szram, a następnie przekazał prowadzenie obrad ks. prof. dr hab. Bogdanowi Częszowi z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W czasie tej części spotkania swoje referaty i komunikaty wygłosili następujący prelegenci: 1) ks. dr Aleksy Kowalski (Wyższe Seminarium Duchowne Archidiecezji Częstochowskiej), *Zagadnienie personalizmu w „Protreptyku” Klemensa Aleksandryjskiego*; 2) ks. dr hab. Waldemar Turek (Pontificia Università Urbaniana w Rzymie): *Godność ciała ludzkiego według Tertuliana*; 3) dr Helena Karczewska (UKSW), *Wpływ ciała, duszy i woli na wybór człowieka pomiędzy dobrem a złem w nauczaniu św. Hilarego*

¹² E. Włodarczyk, *O potrzebie dyskusji historycznych*, w: *Wielka Historia w Szczecinie i na Pomorzu*, red. M. Cieśluk – B. Patlewicz – P. Briks, Szczecin 2014, 02.

¹³ *XIX Powszechny Zjazd Historyków Polskich*, s. 41. Warto przypomnieć, że Prezydent jest absolwentem historii Uniwersytetu Warszawskiego (1977).